

Ten hrozen šišek na blízském smrku ještě neopadal...

Nejsmutnější obrázek ze života paní Vileminy Julišové z Loun

Na naší redakci se obrátila paní Vilemina Julišová, manželka básníka Emila Juliše se zvláštní prosbou – abychom zveřejnili tento její dopis přítelkyni. Vážíme si důvěry, kterou ke Svobodnému hlasu a jeho čtenářům chová, když se rozhodla právě v těchto novinách zveřejnit dopis natolik osobní, niterný. Je dojemným svědectvím lásky, ale je nám také připomenutím neprávem opomíjeného umění epistolárního – umění psát dopisy.

„Milá Naďo, děkuji za dopis, ale odpovídám až teď. Vzpomínám na Vás, pozdravuji Tebe i Radovana a stále přemílám události Vaše i své a žádné nejsou bohužel radostné.“

Ještě se vracím k pohřbu Emila. Měla jsem z toho velké obavy. Všechno sice zařídili chlápci, ale nakonec na obřad jsem musela osobně. Neměla jsem z oblečení nic černého a tak jsem si vzala Líbino koženkové černé palety, svou dlouhou černou sukni a na hlavu černý baret. A ty dvě hole, mé věrné přítelkyně.

Obřadní síň je zde velice slušná, světlá a čistě strohá. Všude naleštěné dlaždice, že jsem měla obavy, aby se mi některá hůl nesmekla. Když otevřel „obřadník“ dveře, abych vstoupila první, hudba začala hrát a já šla jako ve snu, nalevo jsem vnímala tmavo sešlých smutečních hostů, napravo spousta živých krásných květin – věnců, kytic se stuhami rodiny i různých přátel knihovny, divadla, města a jindy. Přes celou šíř, pod zvýšeným stupněm, byl katafalk s rakví ozdobenou kyticí bílých květů, symbolicky za pravoučata, a to i za toho kloučka, který se právě před několika hodinami narodil!

Nadó, bylo to nesmírně děsivé – vkročila jsem do volného prostoru, který se přede mnou otevřel – já živá, on mrtvý tam nahoře v rakvi, kterou už nikdy neopustí, všechno dobré i méně dobré bylo zapomenuto, byl jsem najednou jen mydva na pár kroků ode sebe, a přečte navzdýcky odloučení, sevřelo mne nesmírně hoře

z té strašlivé životní konečnosti...

„Obřadník“ mne uvedl k prostřednímu křeslu v řadě proti katafalku a vedle mne na stranách usedli synové se svými manželkami a ostatní příbuzní. Když dohrála hudba, pronesl

květa Tošnerová, vydavatelka

ktérá končí -a plavec odplová, odplová, odplová- a zase zazněla zvláštní hudba, kterou měl Emil rád, a k jejímuž konci jsem vstala, protože raket se začala pohybovat a pomalu odjíždět. Všichni stáli také.

Oblační poutníci, koláž, kterou Emil Juliš vytvořil 1. dubna roku 1974. Zveřejněno laskavostí paní Vileminy Julišové.

krátký projev starosta města o zemřelém jako o čestném občanu města a vzácném básníkovi. Pak se ozvala recitace Emilovy básně,

Nadó, nebrečela jsem, jen jsem jako omámená stála a skoro nevědecke hleděla, jak mi v té rakvi nenávratně mizí dlouholetý druh

Amatérští divadelníci si opět „zadivadlí“ v Lounech

■ Třetí ročník Lounského divadlení proběhne ve Vrchlického divadle již tento víkend LOUNY (jvn) – Třetí ročník Lounského divadlení, soutěžní a postupové oblastní přehlídky amatérských divadelních souborů, proběhne ve dnech 9. až 11. března v Lounech. Během tří denního programu se ve Vrchlického divadle představí pět amatérských divadelních souborů ze severních a středních Čech.

Přehlídku zahájí v pátek 9. března adaptace amerického nezávislého filmu Haló, tady Denisa od režiséra Hala Salwena. Pod názvem Haló! ji uvede kláštercká Divadelní společnost Klas. Následuje ukázka britské

coolness dramatiky Mrzák inishmaanský. Hru Michaela McDonagha zinscenuje Divadlo Tyrš Lány. V sobotu 10. března se na své úspěchy z předchozích ročníků pokusí navázat Divadlo Zdrhovadlo Kláštercedna Ohří.

Vlastní dramataci slavné Bradburyho anti-utopie 451 stupňů Fahrenheita nazvala 451. U staré dobré divadelní klasiky zůstane naopak Divadlo Navenek z Kadaně. Pobaví Machiavelliho Mandragorou. A program uzavře mladoboleslavské Divadlo na dlani politickou satirou Snídaně od R.M. Gronskeho. Oba hrací dny budou zakončeny tvůrčím seminářem a veřejným

Živnostníci na Lounsku a jejich konflikty se zákonem III.

■ Kterak hostinská Anna Mozná porušila bezmasý den patnácti dekgramy vepřového Minule jsme se seznámili s hříchy podomních obchodníků, ale například také s faktem, že už za první republiky řešil živnostenský úřad v hostinci v Touchovicích problémy s nehlášeným výherním automatem. Nyní se vypravíme na kontrolu obchodníků potravinami a za mlynáři.

■ Popper směňoval kuřivo za potraviny

V období první světové války se rozmohl podlounný obchod potravinami, obchodníci shromáždili zásoby potravin, které potom draze prodávali. Dne 2. listopadu 1917 byla provedena revize obchodu se smíšeným zbožím čp. 135 v Lounech, jehož majitelem byl Ludvík Popper. Zástupci pražského policejního ředitelství zde našli 25 kg žitné mouky, 10 kg pšenice, 30 kg žitné mouky na sýpce v bednách, 12 kg bramborové mouky, pytel sušených švestek, 60 kg pšenice, 50 kg ječmene, 12 kg šrotu, 12 pytlů brambor, množství naložených vajec a velké množství uhlí. V Lounech bylo všeobecně známo, že Popper směňuje kuřivo za potraviny a zejména svým známým přenechává větší množství, pobírá přitom potravinové listky. Velké zásoby cigaret a tabáku byly nalezeny v roce 1918 také v bytě Hyňka Mansfelda, domovníka v hotelu U Modré hvězdy na Komenského náměstí v Lounech.

■ Porušování bezmasých dnů Kuriózním přestupkem v období první světové války bylo porušování bezmasých dnů v hostincích. Tak například při prohlídce hostince Anny Mozné, čp. 445 v Lounech dne 8. listopadu 1916 byl v bramborové polévce nalezen kousek vepřového masa o váze 15 dk. Anna Mozná, vdova a matka šesti nezaopatřených dětí, se hájila tím,

že toto maso bylo určeno k obědu předchozího dne. Protože se ale žádný strážník nedostavil, rozhodla se použít následujícího dne maso k vyvaření do polévky, maso nikomu k jídlu nenabízela. Přesto jí byla uložena pokuta ve výši padesáti korun.

■ Nepřesné vedení šrotovních knih

Castým kontrolám byly podrobovány mlyny. Mlynáři totiž museli mít záznamy o veškerém semletém obilí. Při převzetí obilí od zákazníka byli povinni toto zvážít, označit pytle běžným mlecím číslem, zjištěné množství zapsat do mlecího výkazu (jeden kus zůstával ve mlyně, druhý obdržel dodavatel) a ten přepsat do mlynácké záznamní knihy, nazývané také kniha zámelová či šrotovní. Tato kniha se ve čtrnáctidenních intervalech předkládala okresnímu úřadu ke kontrole. Mlynáři jí ale většinou vedli značně nepřesně a přijímali k mletí víc obilí než měli zapsáno v příslušných výkazech, a tudíž mlynácká záznamní kniha neodpovídala skutečnému stavu obilí ve mlyně.

Mlynář Václav Pergner, majitel Podhrázského

mého života. Utěšlivá slova hosti a přátel, kteří kolem nás přecházeli, jsem vnímala jako ve snách a jen tiše jsem stačila říkat -děkuji, děkuji-.

Po obřadu jsme všechny květiny převezli do Lenešic na rodinný hrob, kde také budou uloženy Emilovy ostatky a k němu jednou i moje!

Nadó, nikdy na ty chvíle nezapomenu. Víš, říká se, že čas hojí, ale uplynula teprve krátká doba a já si ještě neměla kdy vyknout. Stále ještě čekám na tu chvíli, kdy zastaví u domu autobus, kterým se Emil vracel z města. Pak zarachotí klíč v zámku, vejde a řekne -Ahoj, přinesl jsem ti něco dobrého.- A já uvařím kafe a Emil poví, co ve městě viděl, kdo byl a co mluvili v Pavla Vějířky v antikvariátě. Jaké to byly vzácné chvíle!

Pořád ještě chodím bytem a letí mi hlavou, co musím Emilovi říct, až se vrátí – třeba, že ten hrozen šišek na blízském smrku ještě neopadal, že ve slunci svítil jako zlatý. Nebo čekám, až ráno vstane a první jeho bude otevřít dveře na balkon a podívat se na naši Ranskou horu – najeho „presličkovou horu“! A zavolá -Poď rychle sem, nad Ranou je nádherný oblak, to musíš vidět!- A já řeknu -To víš, že jdu, ale ne rychle.- A on se zasměje -Já vím, však on ten mrak na tebe počká!-

Ne, to už nikdy neřekne, to já už mu nikdy nepovím, co mne zaujalo, už nikdy ho nepřiveze z města autobus, už nikdy. Jaké hrozné, nedobré, zlé je to slovo nikdy, to je nezvratná konečnost všech věcí a dní.

Nadó, budete šťastná i já Vám to moc přeji, abyste ještě dlouho mohli na sebe zavolat: Nadó nebo Radovane, už rozkvetl ten zlatý děšť!

Pozdravuje Vás oba Vilma“

hodnocením odborné poroty. Předvedená představení bude hodnotit odborná porota v čele s vynikajícím znalcem amatérského divadla PhDr. Milanem Strotzerem. „A přestože soutěž již tradičně nebude mít žádné poražené, odborná porota i my, fanoušci amatérského divadla, si své vítěze jistě zvolíme. Přeji nám dobrou zábavu a nezapomenutelné zážitky,“ napsal do úvodního slova festivalu Vladimír Drápal, ředitel Vrchlického divadla.

mlyna v Oboře, se stal obětí přísné kontroly v roce 1916. Vrátil se z vojenské služby na dovolenou a jako majitel rozsáhlého hospodářství byl v době kontroly zaměstnán prací na pozemcích. Ve mlyně ho zastupoval patnáctiletý syn Josef, který následkem poranění pravé ruky nemohl psát, takže Václav Pergner vyplňoval mlynskou knihu po večerech a neměl v ní tudíž přepsány všechny mlecí výkazy. Přesto byl odsouzen k pokutě 150 korun. Hůře dopadl mlynář Josef Mráček v Touchovicích. Dne 29. června 1917 zjistili zástupci pražského státního obilního ústavu nesoulad mezi mlecími výkazy a skutečnými zásobami obilí v touchovickém mlyně a zabavili 218 kg pšeničné mouky a 61 kg pšeničných otrub; o rok později byl mlyn úředně uzavřen.

■ Mlynář nesměl zaměstnávat pekaře

Rada mlynářů provozovala při svém mlyně také pekářství, tedy pekařskou živnost. Ovšem k pečení chleba směli využívat jen mlynářské pomocníky, nikoli pekařské dělníky. Proto se mlynář Eduard Pistecký z Brodce dopustil přestupku živnostenského řádu, když v roce 1911 zaměstnal jednoho pekařského dělníka k pečení tmavého chleba. Stížnost na něj podal pekařský mistr Karel Hauptfohl z Citolbý.

Jana Kuprova, Státní okresní archiv Louny (Pokračování příště)

rok na zahradě

■ Připravuje Specializovaná prodejna Zahrádkář v České ulici 167 Louny

● Stavíme a využíváme pařeniště

Teplé počasí popohání rostliny i zahrádkáře k časnějšímu zahájení vegetační sezóny. Přesto musíme rostliny při případném ochlazení chránit. Možností máme několik, nejčastěji se využívají skleníky a pařeniště.

● Skleníky a pařeniště

Principem skleníků i pařenišť je vytvoření vyšších teplot oproti okolí, což má význam nejen teď na jaře, ale i na podzim, kdy tím prodloužíme dobu sklizně.

Vytápěné skleníky jsou doměnou velkých zahradnických provozů. Rychlí se salát, rychlená zeleninová sadba, produkují květiny. Zahrádkáři si to vzhledem k ceně paliv většínu nemohou dovolit, a tak, pokud rychlí sadbu, využívají k tomu poloteplé pařeniště. Představíme si ideální případ, který se dá různými způsoby trochu ošidit.

S jeho založením je třeba začít už na podzim – starou zeminu je třeba vybrat tak, abychom přes zimu měli v podstatě jen prázdnou jámu, kterou v optimálním případě zahájíme suchým listím nebo slámou, aby tak rychle nepromrzala. Zeminu připravíme vedle a dobře ji zakryjeme. Na konci zimy či počátkem jara, pokud netrvají veliké mrazy, do takto připraveného pařeniště nahájíme čerstvý slamnatý hnůj (můžeme smíchat 1/3 listí), a to nejlépe koňský (nově se vyrábí i granulovaný), ovčí, králíčí, méně vhodné je kravský, nevhodné je vepřový. Nesešlapáváme, teplotově bakteriopobíjíme skvělému rozvoji dostatek vzduchu. Pouze prolíjeme teplou vodou. Pařeniště přikryjeme a zateplíme. Po několika dnech se hnůj prohřeje a tehdy ho sešlapáme a doplníme vrstvu cca 10-15 cm připravené zeminy. Jakmile se prohřeje i ta a teplota v pařeništi dosáhne 5°C, můžeme sázet nebo sít. Takto založené a hlavně dobře zateplené pařeniště ochrání pěstované rostliny i před mrazy -7-8°C.

Pokud hnůj máme, ale není čerstvý, pak ho po naházení do pařeniště rovnou sešlapáme a abychom vyvolali záhřev, prolíjeme horkou vodou. V tom horším případě, kdy hnůj nemáme vůbec, tak alespoň starou pařeništní zeminu promícháme s průmyslovými hnojivy a to v dávce na 1m³ zeminy dáváme 1kg SF, 1kg DS a 3-5 kg rohové moučky. Další hnojiva (především dusíkatá) budeme dodávat za vegetace.

● Co se seje

Na výběr máme celou řadu zelenin vhodných k přirychlování, u kterých se časným výsevem a předpěstováním

ním sadby snažíme přiblížit sklizeň a v příznivých podmínkách zahájit vegetaci v době, kdy venku na prochlazených záhonech nemají šanci. Tímto způsobem rychlíme celeru, ředkvičky, papriky, saláty, kedlubny, kvěťáky. Takovému předjarní seti se ale netýká pouze zeleniny. Široká škála květin vyžaduje únorový nebo březnový výsev proto, aby vykvetla včas a byla potěchou pro naše oči dřív než na podzim těsně před příchodem mrazů. Musíme si tedy pospíšet s výsevy lobelek, petunií (včetně surfinií), salvií, verben, netýkavek, nestařců využívaných nejen na záhony, ale i k výzdobě truhlíků, které pak zkrášlují naše domy celé léto.

● Begonie

Milovníci květin však kromě výsevu začínají narašovat hlíznaté begonie. Osvědčené je koncem února až v březnu hlízy rozložit do bedýnek nebo truhlíků. Stačí malká nádoba, kterou vyplníme asi 5 cm vysokou vrstvou vlhké rašeliny. Jednotlivé hlízy ukládáme tak, aby byly vždy prohlubni nahoru a přibližně ze dvou třetin až tří čtvrtin v zemi. Příliš seschlé hlízy ještě před tím necháme mírně nasáknout ve vlažné vodě (asi na 30 minut). Potom truhlík přeneseme na teplé místo a přiměřeně zaléváme. Přibližně po dvou týdnech si hlízy vytvoří první kořinky a růstové pupeny a truhlíky tedy přeneseme na světlejší místo s teplotou do 16 – 20°C. Za další tři týdny se objeví první zelené výhonky. Poté ještě asi dva týdny počkáme a mladé rostlinky opatrně přesadíme do květináčů tak, aby byly zasypány přibližně 1 cm vrstvou zeminy.

A ještě jeden trochu zjednodušený způsob: k rychlení použijeme rovnou truhlík se substrátem (kvalitní lehká zemina vysokým obsahem humusu a rašeliny), do něhož hlízy rozložíme jako při sázení. Dále postupujeme podle předchozího případu, až do přesazování, které si ušetříme a hlízovno přehrneme centimetrovou vrstvou substrátu. Begonie jsou velmi citlivé na mraz a u umístěním na venkovní stanoviště proto raději počkáme až do poloviny května.

S přáním mnoha pěstitelských úspěchů
Otakar Parma ml.

Vzácní a ohrožení živočichové na Lounsku, Zatecku a Podbořansku

■ Ještě s námi žije...mník jednovousý

K tajemným rybám našich vod patří mník jednovousý, jediná naše ryba z čeledi treskovitých. Jakým způsobem se dostal do našich vod, není dostatečně známo. Vzhledem k tomu, že se jedná o chladnomilnou rybu, je pravděpodobné, že jde o glaciální relik, tedy tvora, který přežívá ještě z doby ledové.

Velmi zajímavá je jeho biologie. Na rozdíl od našich druhů se vytrývá pod ledem od prosince do února. Samice klade neuvěřitelných jeden až sedm milionů jiker. Pověstná je i žravost mníka, který projevuje nejvyšší aktivitu v noci a to právě v zimním období. Naproti tomu v letním období, je-li voda dostatečně prohřátá, nepřijímá potravu prakticky vůbec a upadá do jakéhosi letního spánku. To je také jedním z důvodů, proč uchází pozornosti rybářů i v místech, kde se vyskytuje.

Zbarvení mníka je hnědozelené se světlým mramorováním po celém těle, kterým připomíná sumce. Hlava je svrchu ploštělá a připomíná hlavu žaby. Charakteristický je masitý vous na bradě. V našich podmínkách dorůstá délky 80 cm a hmotnosti 3 - 4 kg. Rekordmanem na okrese Louny je patrně jedinec o hmotnosti 4,3 kg, který byl nalezen uhynulý po otravě vodou Ohří. Z ciziny jsou však známi i mníci vážící až 24 kg.

Mník je ceněnou sportovní rybou s velice chutným masem a velkými játry, které mohou vážit až 10 % vlastní váhy mníka. Tato játra jsou využívána i k lékařským účelům.

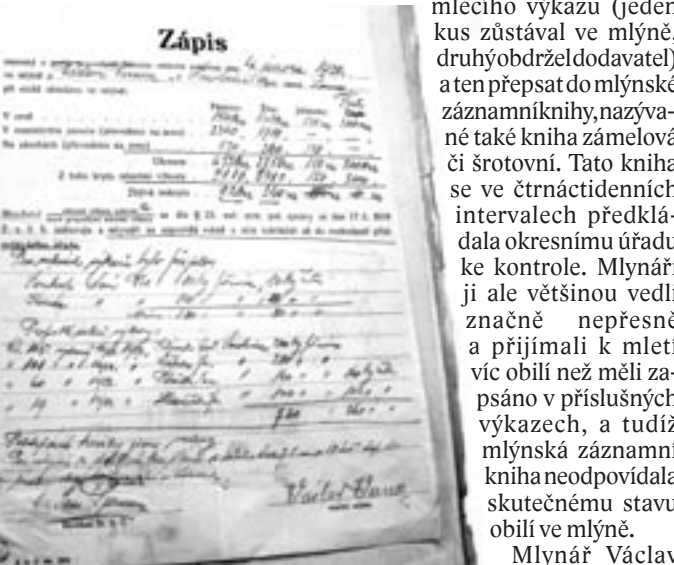
Na Lounsku je tento druh pro mnohé současné rybáře téměř ne-

známý, ale ani v minulosti se nejednalo o hojný druh. Podle Flasarových (1981) se na Ohří ročně ulovilo do 50 jedinců. Např. v roce 1887 se ulovilo u Žatce šest exemplářů a v roce 1915 u Lenešic dva. I z pozdějšího období (Šubrt - 1925) hodnotí mníka jako velmi vzácného.

V dalších letech pak bylo podle statistik uloveno na Ohří v roce 1946 patnáct jedinců a v období 1957 - 1967 dalších pouhých 13 jedinců. V roce 1972 byl vždy jeden exemplář uloven na Ohří u Mradic a Postoloprta.

Přesto, že asi před 10 lety bylo do Ohře vypuštěno asi 2 800 kusů plůdku, stavy mníka to moc neovlivnilo. Nejnovější výskyt byl zaznamenán 10. září 1991 v říčce Hasině u Lipence a v červenci 1995 na Ohří pod jezem ve Vršovicích. To bylo zjištěno radostně, protože výskyt mníka signalizuje i čistotu vody v Ohří. V dalších letech pak byl mník opakovaně uloven několikrát v Ohří na více místech. Jedním je tok Ohře pod jezem ve Vršovicích.

Na našem území je mník zařazen mezi ohrožené druhy vyžadující pozornost. V Rakousku a Bulharsku pak už mezi druhy ohrožené vyhoubením.
Herbert Tichý

Zápis o kontrole mlyna Václava Vernerera ve Smolnici ze dne 4. 2. 1920.